

SOS DEČIJA SELA POLITIKA RODNE RAVNOPRAVNOSTI

SOS CHILDREN'S
VILLAGES
INTERNATIONAL

ISTO, ALI DRUGAČIJE

TRANSFORMACIJA
RODNE NERAVNOPRAVNOSTI
KAD JE U PITANJU BRIGA

Ova politika izražava stav organizacije o tome kako na najbolji način integrisati perspektive rodne ravnopravnosti u naš rad. Ona odražava principe rodne ravnopravnosti sadržane u: Konvenciji UN o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena, 1979, (CEDAW); Konvencija o pravima deteta (1989); Pekinškoj Akcionoj Platformi sa četvrte svetske konferencije o ženama (1995); i Rezoluciji 1325 o ženama Saveta Bezbednosti Ujedinjenih Nacija, Mir i bezbednost (2000). Ona sledi konsultativni razvojni proces sa širokim učešćem i povratnom informacijom od nacionalnih asocijacija i PSA-eva. Temeljna analiza situacije koja uključuje i mišljenje dece, mladih ljudi i pružaoca brige u okviru našeg programa poslužila je kao naša polazna tačka.

I. ZA ŠTA SE ZALAŽEMO: IZJAVA O POLITICI

Posvećenost rodnoj ravnopravnosti

Organizacija SOS Dečija sela je posvećena politici rodne ravnopravnosti dece i odraslih u okviru naše ciljane grupe, kao i okviru organizacije. Posebno smo fokusirani na probleme u vezi sa brigom, kao što su zaštita dece od nasilja i obezbeđivanje jednake dostupnosti obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti za devojčice i dečake. Prepoznavajući smetnje sa kojima se osobe ženskog pola suočavaju u mnogim delovima sveta, mi takođe verujemo u osnaživanje devojčica i žena. Verujemo u potrebu angažovanja i muškaraca i žena u nalaženju rešenja za rodnu neravnopravnost. Praktikuemo nultu toleranciju protiv rodne diskriminacije za svu decu i odrasle koji učestvuju u našim programima kao i za naše saradnike.

2. UVOD

A. Istorijat povezanosti polova, dece i brige

Pojam rodne ravnopravnosti odražava svet u kome osobe ženskog i muškog pola imaju iste mogućnosti da ostvare svoja prava i u potpunosti učestvuju u svim oblastima života. Prepreke sa kojima se suočavaju osobe i ženskog i muškog pola, zato što pripadaju jednom ili drugom polu, moraju biti identifikovane i uklonjene putem pažljive polne analize, iz koje će prosteći odgovarajuće inicijative.

U mnogim delovima sveta, devojčice, žene neprestano nailaze na smetnje u najbitnijim sferama života. Na osnovu rada organizacija SOS Dečijih Sela, ovo je posebno relevantno kad je u pitanju nasilje, obrazovanje, seksualna, reproduktivna i materinska zdravstvena zaštita i ekonomska nezavisnost. Baš zbog toga naša politika rodne ravnopravnosti je fokusirana na ukidanje neravnopravnosti koju posebno devojčice, ali i žene doživljavaju zbog svog pola. U nekim slučajevima dečaci i muškarci takođe doživljavaju neravnan tretman zbog svog pola, i kad se identifikuju takvi slučajevi, naša politika rodne ravnopravnosti takođe teži da se pozabavi njima.

Nasilje

Devojčice i žene su posebno ranjive kad je u pitanju nasilje

Nasilje nad ženama ne pogađa samo ženu, već i porodicu u kojoj ona živi, posebno decu. Među decom, devojčice su posebno ranjive u slučajevima nasilja, eksploatacije i zlostavljanja, a to je još više izraženo ako doživljavaju i druge faktore neravnopravnosti, kao što su život u siromaštvu, nedostatak roditeljske brige ili ako spadaju u decu sa posebnim potrebama. Preko 60 miliona devojčica širom sveta su deca-neveste, i postoji veća verovatnoća u tim ranim brakovima da će doći do porodičnog i seksualnog nasilja. Ustanovljeno je da su 80% žrtava međunarodne trgovine ljudima žene i devojčice, i većina njih se prodaje radi seksualne eksploatacije. Seksualno nasilje ima duboke posledice na seksualno i reproduktivno zdravlje devojčica u adolescenciji, što ima za rezultat neželjene trudnoće, smrtnost majki, abortuse koji ugrožavaju život i seksualno prenosive infekcije, uključujući i HIV. To takođe ostavlja psihološke ožiljke. Kao što je navedeno u našoj politici u kriznim situacijama, devojčice i žene su posebno podložne lišavanju fundamentalnih prava u kriznim situacijama. U takvom okruženju, dečaci su takođe ranjivi; oni mogu biti izloženi nasilju i, u nekim slučajevima, mogu biti primorani da postanu deca-vojnici.

Obrazovanje

Odsustvo obrazovanja ili oskudno obrazovanje su glavni uzrok dispariteta polova.

Postoji mnogo razloga za disparitet polova u obrazovanju. U nekim zemljama devojčice napuštaju školu pošto u školi ili na putu do škole dožive seksualno uznemiravanje, i možda nemaju način da potraže pomoć ili zaštitu. Loša vodovodna i sanitarna mreža u školama takođe može dovesti do toga da devojčice napuste školu, naročito kad dođu u pubertet. Poredica koja ima ograničena materijalna sredstva će odabrati da školuje dečake pre nego devojčice. Tinejdžerke koje zatrudne će napustiti školu i neće se vratiti u školu. Neke socijalne sredine smatraju da devojčicama obrazovanje nije potrebno, veruju da je njihovo mesto u kući, gde bi trebalo da se bave kućnim poslovima, da vode računa o bolesnim ili starijim članovima porodice ili bi ih trebalo naterati da se ranije udaju. Deca mogu napustiti školu iz ekonomskih razloga; prema izveštaju UNICEF-a objavljenom 2011. Godine, 16% dece u zemljama u razvoju starih od

5-14 godina su pogođena neadekvatnim dečijim radom. Različiti poslovi na kojima su angažovani dečaci i devojčice izlažu ih posebnim rizicima. Statistika pokazuje da su na takvim poslovima više angažovani dečaci nego devojčice, ali mnogi poslovi na kojima su angažovane devojčice, kao što su kućni poslovi „nevidljivi”. Ova skrivena priroda kućnih poslova često dovodi do lošeg tretmana, pa čak i fizičkog zlostavljanja devojčica.

Polno, reproduktivno i materinsko zdravlje Zdravstveno stanje ima glavni uticaj na decu

U mnogim društvenim sredinama devojčicama i ženama se ograničava izbor kada je u pitanju seksualno i reproduktivno ponašanje. Ovo može biti rezultat seksualnog zlostavljanja ili kulture tradicije koja osobama muškog pola daje posebna prava na izbor. Muški partneri mogu zabraniti planiranje porodice ili ograničiti pristup informacijama i uslugama u vezi sa polnim i reproduktivnim zdravljem, naročito za devojčice u adolescenciji. Nemogućnost devojčica i žena da se sa njima dogovore o bezbednom seksu ima za rezultat pretežno višu stopu obolelih od HIV/AIDS-a među osobama ženskog pola i povećan broj ranih i neželjenih trudnoća, što dovodi do toga da sve više devojčica napušta školu. Rana trudnoća i majčinstvo su neizbežne posledice za devojčice koje se mlade udaju, a kod devojčica mlađih od 15 godina pet puta veća je verovatnoća da će umreti tokom trudnoće i porođaja nego kod žena dvadesetih godina. Zdravstveno stanje žene jako utiče na njeno okruženje, posebno na decu o kojoj ona brine, a ovo je posebno relevantno kad je u pitanju materinska zdravstvena nega. Komplikacije u trudnoći i pri porođaju su glavni uzrok invaliditeta i smrti kod žena starosti od 15-19 godina, a 90% takvih slučajeva se javlja u zemljama u razvoju, čime veliki broj dece ostane bez adekvatne brige.

Ekonomsko osnaživanje žena i devojčica Ekonomska neravnopravnost žene i decu izlaže riziku

U mnogim delovima sveta, mogućnost za zapošljavanje i dostupnost reproduktivnih izvora (kao što su krediti ili zemljište) veće su za muškarce nego za žene. Devojčicama koje su izgubile roditelje teže je nego dečacima da se izbore za svoja zakonska prava na imovinu. Ovaj nejednak pristup otežava ženama i devojčicama da imaju kontrolu nad materijalnim sredstvima u domaćinstvu ili da učestvuju u donošenju odluka na svim nivoima. Kada je u pitanju domaćinstvo ustanovljeno je da što je veća pregovaračka pozicija žena to više doprinosi poboljšanju uhranjenosti, stope preživljavanja i pismenosti dece.

Transformisanje rodne neravnopravnosti u okviru SOS Dečijih Sela

Kod nas je na snazi politika koja štiti prava devojčica, dečaka, muškaraca i žena koje obuhvataju naši programi. Naša politika zaštite deteta osuđuje sve oblike zlostavljanja i eksploatacije dece. Naš kod ponašanja podržava najviše standarde etičkog i profesionalnog ponašanja svih naših saradnika. Naša politika inkluzije podrazumeva ista prava dece sa posebnim potrebama. Naša politika u kriznim situacijama predviđa da preduzmemo mere da decu što je pre moguće udaljimo od krizne situacije i da obezbedimo njihovu sigurnost i zaštitu. Naša politika u vezi sa HIV/AIDS-om ima za cilj da smanji mogućnost HIV infekcije kod dece i pružaoca brige.

Ovi i drugi dokumenti o politici i priručnici predstavljaju polaznu tačku za integrisanje veće rodne ravnopravnosti u naš rad. Ipak, potrebno je suptilnije razumevanje rodne ravnopravnosti, ono koje ispituje uzajamno dejstvo uloge i odgovornosti muškaraca i žena kad je u pitanju briga, i koje teži transformisanju odnosa među polovima.

B. CILJNA GRUPA

Dole su navedene naše ciljne grupe:

- **Deca i mladi ljudi obuhvaćeni programima SOS Dečijih Sela**
U našim programima prepoznamo i razgovaramo o bilo kakvim nejednakostima koje i devojčice i dečaci doživljavaju zbog svog pola.
- **Pružaoци brige u SOS porodicama, hraniteljskim porodicama i primarnim porodicama.**
Organizacija SOS Dečijih sela integriše rodnu ravnopravnost u svoj celokupni rad sa pružaocima brige i eliminiše diskriminaciju svih pružaoca brige baziranu na njihovom polu. Ova organizacija posebno teži da podrži osnaživanje SOS mama i teta i asistenata.
- **Svi ostali saradnici**
Organizacija SOS Dečijih Sela je posvećena borbi protiv diskriminacije bilo kog saradnika baziranoj na njegovom polu. Ovo se odnosi na sve saradnike obuhvaćene programima SOS Dečijih Sela u svim našim službama i odborima.
- **Partneri organizacije SOS Dečijih Sela (formalne i neformalne organizacije na nivou zajednice, druge nevladine organizacije, vlada i drugi pružaoci usluga)**
SOS Dečija Sela rade sa različitim partnerima da bi zagovarali rodnu ravnopravnost kroz svoje programe.

C. DEFINICIJE / TERMINOLOGIJA

Diskriminacija. Poseban tretman pojedinaca i grupa koji krši pravedni princip da bi sve ljude trebalo tretirati jednako.

Oснаživanje. Sposobnost da steknete snagu da mislite i delate slobodno, da napravite izbor i u potpunosti iskoristite svoje potencijale kao ravnopravan član zajednice

Nasilje bazirano na polu. Nasilje nad nekim pojedincem bazirano na polu, uzimajući u obzir činjenicu da je u mnogim zajednicama neravnopravnost polova često osnovni uzrok nasilja.

Rodna ravnopravnost. Jednaka prava muškaraca i žena na ljudski, društveni, ekonomski i kulturni razvoj, i isto pravo glasa u građanskom i političkom životu. Ovo ne znači da svi moraju biti isti; umesto toga ovo ističe prava žena i devojčica da same definišu svoje ciljeve razvoja i da tragaju za rezultatima koji ne moraju biti identični onima za kojima tragaju muškarci.

Različite potrebe polova. Zbog toga što osobe ženskog i muškog pola imaju različite uloge i odgovornosti, koje su bazirane na njihovom polu, oni takođe imaju različite potrebe. Ispitivanje ovih potreba baziranih na polovima trebalo bi da postane deo analize polova, koja se sprovodi da bi se prikupile informacije radi intervencije u domenu razvoja.

Mortalitet majki. Smrt žena tokom trudnoće, porođaja ili šest nedelja nakon rođenja deteta.

Reproduktivno zdravlje. Odgovoran i bezbedan seksualni život sa sposobnošću reprodukcije i slobodom da odlučuju da li žele, kada žele i koliko često žele da ga upražnjavaju. Ovo uključuje dostupnost bezbednih, efikasnih, po ceni dostupnih i prihvatljivih metoda kontracepcije.

Polno zdravlje. Poštovanje, zaštita i ispunjavanje seksualnih prava pojedinca bez prinude, diskriminacije, nasilja ili rizika od infekcije bolestima koje se prenose seksualnim putem.

3. PRINCIPI

1. Naš cilj je da sprečimo sve oblike nasilja nad ženama i decom

Mi učimo decu i odrasle da prepoznaju kako se oblici nasilja i zlostavljanja razlikuju u zavisnosti od pola žrtve, i kako, uprkos tome što su većina žrtava nasilja ženskog pola, osobe muškog pola mogu takođe biti žrtve. Mi smo svesni toga da promovisanje nenasilja zahteva angažovanje osoba i muškog i ženskog pola.

2. Mi stavljamo naglasak na to da i devojčice i dečaci imaju jednak pristup svim nivoima kvalitetnog formalnog i neformalnog obrazovanja.

Mi promovišemo pristup devojčica i dečaka kvalitetnom obrazovanju i obezbeđujemo deci o kojoj brinemo stambene kapacitete, obuku, pripremamo ih za život i obezbeđujemo produktivne izvore (kao što je kredit), što je bazirano na potrebama njihovog pola i sve to sa ciljem da im omogućimo da postanu materijalno nezavisni kad odrastu.

3. Mi upoznajemo decu i pružaoce brige sa problemima seksualnog i reproduktivnog zdravlja, i promovišemo materinsku zdravstvenu zaštitu žena i devojčica.

Mi podstičemo veću mogućnost izbora devojčica i žena kad je u pitanju seksualno i reproduktivno ponašanje. Ova organizacija kreira i čuva okruženje koje pruža podršku i na taj način smanjuje mogućnost da deca i njihovi pružaoци brige budu inficirani HIV-om. Mi takođe imamo za cilj da promovišemo pristup svih majki materinskoj zdravstvenoj zaštiti.

4. Mi smo posvećeni uklanjanju barijera za ekonomsko osnaživanje originalne porodice, koje su bazirane na polu.

Mi promovišemo ekonomsko osnaživanje i podizanje samopouzdanja ranjivih pružaoца brige, koji su često žene koje vode domaćinstvo, i koje nemaju pristup materijalnim sredstvima koja su im potrebna da ishrane i brinu o svojoj porodici.

5. Mi u okviru ove organizacije transformišemo nejednakosti bazirane na polu i gradimo sposobnost promovisanja rodne ravnopravnosti.

Naš cilj je da eliminišemo nejednakosti bazirane na polu među svim saradnicima u okviru ove organizacije, i da povećamo sposobnost organizacije da sprovede u delo principe rodne ravnopravnosti. Promovisanje rodne ravnopravnosti zavisi od angažovanja svih saradnika, a naročito od angažovanja viših direktora.

4. IMPLIKACIJE

Napred opisani primeri imaju specifične implikacije koje su navedene u ovom odeljku kao osnovni minimalni standardi za implementaciju ove politike. Takođe smo svesni da neki drugi problemi u vezi sa rodnom neravnopravnošću mogu podstaći ili zahtevati akciju u specifičnoj situaciji.

Zaštita od nasilja baziranog na polu.

1. Cilj nam je da sprečimo sve oblike nasilja nad decom i ženama.

- Mi primenjujemo perspektivu rodne ravnopravnosti na naše sisteme za zaštitu deteta, uključujući i pravila ponašanja.
- Mi promovišemo otvorene razgovore sa devojkicama i dečacima u vezi sa dimenzijom nasilja u vezi sa polom i radimo sa njima da bismo identifikovali mere zaštite.
- Mi obučavamo SOS roditelje /mame/tete i sve ostale pružaoce brige u vezi sa dimenzijom nasilja vezanom za pol i u vezi sa Konvencijom o pravima deteta, da bismo razumeli efekte na devojkice, dečake, žene i muškarce u toj zajednici.
- Zajedno sa drugim nevladinim organizacijama, mi podižemo svest nastavnika, pružaoaca zdravstvene zaštite i čelnih ljudi zajednice u vezi sa prevencijom i reagovanjem na nasilje bazirano na polu.
- Mi se otvoreno suprotstavljamo ranim brakovima i genitalnom sakaćenju osoba ženskog pola. Mi težimo da promenimo stavove i norme zajednice kroz procese u kojima učestvuje zajednica i kroz identifikaciju vodećih ljudi koji nameću svoje mišljenje i onih koji donose odluke.

Jednak pristup kvalitetnom obrazovanju.

2. **Kroz naše programe mi insistiramo da devojčice i dečaci imaju jednak pristup svim nivoima formalnog i neformalnog kvalitetnog obrazovanja.**
 - U SOS Dečijim Selima SOS mame/roditelji i tete su odgovorni za to da devojčice i dečaci imaju isti nivo i kvalitet obrazovanja.
 - Mi identifikujemo različite potrebe devojčica i dečaka kada im pomažemo da nađu zaposlenje, pošto će se na taj način osamostaliti, na primer tako što im obezbeđujemo da obave praksu kod partnera iz privatnog sektora.
 - Kroz naš rad mi osnažujemo porodice, mi se trudimo da ohrabrimo zajednice i porodice da šalju u školu podjednako devojčice i dečake.
 - Mi pomažemo da se mlade majke ponovo vrate u školu.
 - Mi saradujemo sa školama tako što ih upoznajemo sa problemima u vezi sa polom kao što je prevencija seksualnog uznemiravanja, da bismo obezbedili bezbedno okruženje za devojčice.
 - Gde je to potrebno, obezbeđujemo vodovodnu i sanitarnu infrastrukturu u školama, da bismo sprečili devojčice da napuštaju školu.

Senzibilizacija o seksualnom, reproduktivnom i materinskom zdravlju

3. **Mi senzibilishemo decu i pružaoce brige o problemima seksualnog i reproduktivnog zdravlja i promovishemo materinsku zdravstvenu zaštitu za žene i devojčice.**
 - Mi našim programima obezbeđujemo seksualno obrazovanje za devojčice i dečake. Ovo uključuje i značaj izbora devojčica u adolescenciji u vezi sa seksualnim odnosima i planiranjem porodice, i posebno podložnost devojčica i žena HIV infekciji.

- U našim medicinskim centrima mi obezbeđujemo ekspertizu i pružanje usluga u vezi sa planiranjem porodice, prevencijom i lečenjem bolesti HIV/AIDS-a, i osnovne informacije o reproduktivnom zdravlju muškaraca i žena.
- U našim medicinskim centrima, mi pružamo informacije o prenošenju HIV-a sa majke na dete, imamo savetovalište za HIV i nudimo anti-retrovirusnu terapiju muškarcima i ženama.
- Uz pomoć naših medicinskih klinika, mi identifikujemo i odabiramo majke, uključujući i devojčice u adolescenciji, za prenatalnu i postporođajnu zaštitu, obezbeđujemo bezbedan porođaj uz pomoć dobro obučениh babica i pružamo edukaciju o peri-natalnom zdravlju.

Ekonomsko osnaživanje žena i devojčica

4. **Mi se trudimo da istaknemo da barijere bazirane na polu negativno utiču na ekonomsko osnaživanje primarnih porodica.**
 - U svim našim programima, pružaoci brige promovišu jednako učešće devojčica i dečaka u donošenju odluka, da bi stekli samopouzdanje.
 - U saradnji sa organizacijama iz zajednice, mi imamo za cilj da u našim programima za osnaživanje porodice, obezbedimo primarnim porodicama (naročito gde žena vodi domaćinstvo) izvore sredstva za ekonomsko osamostaljivanje.
 - Mi težimo da obezbedimo učešće pružaoca brige u organizacijama u okviru zajednice, kao što su grupe za podršku u okviru zajednice i odbori za zaštitu deteta.
 - U odborima za zaštitu deteta, mi podstičemo jednako učešće muškaraca i žena, to je okruženje koje neguje aktivno učešće žena i platformu gde se može čuti glas žena.

Transformisanje nejednakosti polova u okviru SOS

5. U okviru organizacije, mi transformišemo nejednakosti polova i stvaramo mogućnost za rodnu ravnopravnost.

Zaštita dece i mladih

- Mi obezbeđujemo neprestanu zaštitu devojčica koje su zatrudnele dok su živele u SOS Dečijem Selu. Ova će se zaštita nastaviti bez obzira na to da li će ta devojčica odabrati da živi u ili van SOS Dečijeg Sela.
- Nijedan dečak neće biti primoran da napusti SOS porodicu zbog toga što je postao adolescent.
- Mi poštujemo seksualnu orijentaciju pojedinca i/ili polni identitet svakog deteta/mlađe osobe i trudimo se da sprečimo da neko dete/mlada osoba budu žrtve diskriminacije.

SOS pružaoci brige

- Mi potvrđujemo da svaki pružalac brige, bez obzira na pol, seksualnu orijentaciju ili polni identitet, ima ista prava da brine o njegovoj/njenoj deci i da prati njihov razvoj.
- Mi obezbeđujemo stalno zaposlenje za SOS mame/tete koje zatrudne, a koje žele da nastave da se bave ovom profesijom.
- Cilj nam je da sprečimo odvajanje biološke dece od SOS/ mama i teta, i težimo da nađemo rešenje koje će obezbediti dobrobit za biološku decu i njihove roditelje.

Svi saradnici

- Mi smo protiv diskriminacije svih saradnika bazirano na polu tokom celog procesa angažovanja, tako da žene i muškarci imaju jednake mogućnosti za zaposlenjem.
- Mi težimo da obezbedimo jednake plate i jednake uslove u skladu sa potrebama polova (na primer fleksibilne uslove rada za majke).

- Mi težimo da obezbedimo jednaku zastupljenost muškaraca i žena u upravljačkim telima i odborima.
- U okviru organizacije, uopšte ne tolerišemo nikakve oblike zlostavljanja bazirane na polu, uključujući nasilje i seksualno uznemiravanje, i za takve slučajeve imamo jasne procedure o prijavljivanju i reagovanju.

Organizaciono osposobljavanje za rodnu ravnopravnost

- Mi edukujemo pružaoce brige da prepoznaju stavove i slučajeve diskriminacije u vezi sa polom. Mi obezbeđujemo osposobljavanje svih saradnika da steknu dublje razumevanje kompleksnosti odnosa među polovima i kako se to dovodi u vezu sa brigom.
- Mi integrišemo perspektivu rodne ravnopravnosti u nacrt svih naših novih programa, i sprovodimo inovativne pilot programe posebno ciljane na rodnu ravnopravnost
- Mi integrišemo principe rodne ravnopravnosti u nove dokumente o politici i u priručnike
- Mi obezbeđujemo monitoring naše politike rodne ravnopravnosti. Ovo uključuje kvantitativne rodno razvrstavanje podataka i kvalitativne studije koje pružaju rodne analize da bi se pratio napredak organizacije.

